



The Principle of Continuity of the Trial Panel in Criminal Proceedings

Monica BUZEA¹

Abstract: *The trial of criminal cases is conducted before the court established according to the law and is conducted directly, through the direct perception of evidence. In order to ensure the principle of directness, the fundamental principle of the continuity of the trial panel is regulated, according to which the trial, with all its stages, is conducted before the same panel. By exception, according to art. 354 of the Criminal Procedure Code, its change can be made until the start of the debates, after this moment, any change implies the resumption of the debates, under the sanction of absolute nullity. In this regard, art. 6 of the European Convention on Human Rights, as interpreted in the case law of the European Court of Human Rights, also enshrines the principles of continuity of the panel and of immediacy. In the judgments delivered against Romania, these aspects were analyzed with regard to our criminal procedural legislation, from the perspective of compliance with the requirements of a fair trial. In this context, in judicial practice there have been discussions regarding the respect of the right to a fair trial as a whole, in the case of a change of the panel before the debates, without re-doing the procedural documents, but also situations in which the resumption of the judicial investigation may lead to the extension of the term for resolving the cases, given the need to respect reasonable deadlines.*

Keywords: *principle of continuity, reasonable term, fair trial*

1. Introducere

Judecata cauzelor penale are loc în fața unei instanțe legal constituite și se derulează conform normelor procedurale aplicabile, nemijlocit, prin perceperea directă a mijloacelor de probă. În vederea asigurării principiului nemijlocirii, este reglementat principiul fundamental al continuității completului de judecată, conform căruia judecata, cu toate etapele sale, se desfășoară în fața aceluiași complet. Prin excepție, conform art. 354 Cod procedură penală, schimbarea acestuia se poate face până la

¹ Senior Lecturer, PhD, Faculty of Law and Administrative Sciences, "Dunărea de Jos" University of Galati, Romania, Address: Domnească Street no. 111, Galati, Romania, Corresponding author: monica.buzea@ugal.ro.



Copyright: © 2025 by the authors.
Open access publication under the terms and conditions of the
Creative Commons Attribution (CC BY) license
(<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>)

începerea dezbaterilor, după acest moment, orice schimbare presupune reluarea dezbaterilor, sub sancțiunea nulității absolute. Reglementarea în materie procesual penală a celor două principii a determinat variante diferite de interpretare ce pot fi analizate prin realizarea unui examen al jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului și verificarea modalității în care dispozițiile Codului de procedură penală corespund principiilor exprimate de instanța europeană.

2. Încadrarea principiului continuității în cadrul principiilor fundamentale ale etapei de judecată

Desfășurarea procesului penal este guvernată de un set de principii esențiale, care stabilesc regulile generale aplicabile în toate etapele procedurii. Aceste principii sunt prevăzute în Titlul I din Codul de procedură penală, intitulat „Principiile și limitele aplicării legii procesual-penale”. În cuprinsul articolelor 2 până la 12 sunt enunțate dispozițiile care consacră aceste reguli de bază, printre care se numără: legalitatea și oficialitatea procesului penal, prezumția de nevinovăție, obligativitatea descoperirii adevărului, interdicția dublei judecări (ne bis in idem), echitatea și durata rezonabilă a procedurii, garantarea libertății individuale și a siguranței persoanei, dreptul la apărare, precum și respectarea demnității umane, a vieții private, desfășurarea procesului în limba română și asigurarea dreptului la interpret.

În plus, există principii și trăsături specifice, aplicabile exclusiv fiecărei faze a procesului penal. În cazul fazei de judecată, art. 351 alin. 1 Cod de procedură penală stipulează că judecarea cauzei are loc în fața unei instanțe constituite legal și are loc în mod public, prin dezbateri orale, directe, contradictorii și cu participare nemijlocită. Art. 352 alin. 2 Cod de procedură penală prevede că ședințele sunt publice, cu excepția situațiilor expres prevăzute de lege. Pe baza acestor prevederi, literatura de specialitate (Udroiu, 2018, pg. 236-261) identifică următoarele principii specifice fazei de judecată: publicitatea ședinței, oralitatea, egalitatea armelor, contradictorialitatea și nemijlocirea.

3. Principiul nemijlocirii și principiul continuității în procesul penal român

Principiul nemijlocirii presupune că actele procesuale și procedurale efectuate în desfășurarea judecării trebuie să fie îndeplinite direct în fața instanței, adică în ședința de judecată și în prezența completului de judecată, sub a cărui conducere, supraveghere și garanție se efectuează judecata” (Dongoroz, și alții, 1976, p. 132). Principiul nemijlocirii presupune că instanța de judecată trebuie să perceapă direct mijloacele de probă administrate și susținerile subiecților procesuali, ale părților, sau

ale procurorului. Completul de judecată trebuie să aibă un "contact direct cu întreg materialul probator și perceperea nemijlocită a elementelor de natură să influențeze soluționarea cauzei" (Volonciu, 1996, p. 148). În principiu, probele administrate în faza de urmărire penală și expuse în rechizitoriu trebuie să fie verificate, prin readministrare, în cursul cercetării judecătorești, respectând principiile oralității, nemijlocirii și contradictorialității, în ședință publică. După parcurgerea și a fazei dezbaterilor, cu ocazia deliberării, prin verificarea și evaluarea acestor probe, instanța poate, pe baza lor, să pronunțe o hotărâre motivată, justificată, care să reflecte adevărul, conform liberei aprecieri. În această modalitate, completul de judecată nu se bazează pe informații furnizate în mod indirect sau pe înregistrări ale procedurilor anterioare, garantându-se astfel că prin perceperea directă a tuturor elementelor relevante, prin contactul direct cu părțile și martorii în sala de judecată, judecătorii au posibilitatea să înțeleagă mai bine datele cauzei decât dacă s-ar baza exclusiv pe probe scrise. Interacțiunea nemijlocită le permite membrilor completului să poată interveni "pentru a lămuri ceea ce li se pare nelămurit, a completa și a preciza toate faptele și împrejurările de fapt" (Theodoru, 2007, p. 641).

Nemijlocirea, privită ca o "cerință complexă a activității judiciare" (Volonciu, 1996, p. 148) se combină cu principiile oralității și contradictorialității, principiul aflării adevărului, dreptul la apărare, și configurează o procedură care trebuie să se desfășoare în fața și sub controlul direct al instanței, toate părțile având posibilitatea să-și exprime punctele de vedere, astfel fiind garantat dreptul la un proces echitabil, în ansamblul său. Există și excepții, limite, strict prevăzute, cum ar fi: actele efectuate prin comisie rogatorie sau delegare, conform art. 200, 201 Cod procedură penală; soluționarea cauzei numai pe baza materialului probator strâns în cursul fazei de urmărire penală, în procedura recunoașterii învinuirii, conform art. 349 alin. 2 Cod procedură penală; renunțarea la administrarea probelor constituite pe parcursul urmăririi penale și necontestate de părți sau de persoana vătămată, conform art. 374 alin. 7 Cod procedură penală. De asemenea, sunt prevăzute și modalități de natură să compenseze, cum ar fi citirea declarațiilor pe care inculpatul le-a dat anterior, când inculpatul refuză să dea declarații, conform art. 378 alin. 5 Cod de procedură penală; citirea depozițiilor anterioare, când audierea martorilor nu mai este posibilă, conform art. 381 alin. 7 Cod procedură penală; renunțarea la administrarea probelor propuse sau imposibilitatea administrării probelor (în situația în care proba a fost administrată pe parcursul urmăririi penale fiind posibilă punerea în discuție și luarea în considerare), conform art. 383 Cod procedură penală. După închiderea dezbaterilor și acordarea ultimului cuvânt inculpatului, nu mai pot fi administrate mijloace de probă, astfel încât nu vor fi luate în considerare nici înscrisurile depuse împreună cu concluziile scrise, fiind însă posibilă dispunerea reluării cercetării judecătorești sau a dezbaterilor (Dongoroz, și alții, 1976, p. 133).

În ceea ce privește continuitatea efectivă a ședinței de judecată, aceasta nu este reglementată în procesul penal român, judecata cauzei putând fi amânată, de exemplu atunci când procedura nu este îndeplinită, conform art. 353 Cod procedură penală, pentru administrarea de probe noi, conform art. 385 Cod procedură penală sau când sunt întrerupte dezbaterile, conform art. 388 alin. 6 Cod procedură penală. În vederea asigurării principiului nemijlocirii, este reglementat principiul fundamental al continuității completului de judecată, numit și "unicitatea completului de judecată și continuitatea ședinței" (Volonciu, 1996, p. 149) conform căruia același complet căruia i-a fost repartizată cauza trebuie să o judece, în toate etapele sale, pentru a se asigura o înțelegere completă și unitară a procesului. Acesta este reglementat atât în procesul civil, în cuprinsul art. 19 Cod procedură civilă, cât și în procesul penal, în cuprinsul art. 354 alin. 2 Cod procedură penală. De asemenea, în cuprinsul art. 110 alin. 2 din Regulamentul de ordine interioară a instanțelor judecătorești¹ se stabilește că prin decizia colegiului de conducere se poate dispune preluarea dosarelor unui complet, în situația în care un membru al acestuia sau toți membrii acestuia nu mai activează în cadrul secției sau a instanței.

Din acest punct de vedere, legiuitorul, nici în cuprinsul art. 354 alin. 3 Cod de procedură penală, nici în cuprinsul Regulamentul de ordine interioară a instanțelor judecătorești nu a făcut nicio mențiune cu privire la cauzele care determină schimbarea compunerii completului de judecată. În cazuri excepționale, conform art. 354 Cod procedură penală, dacă schimbarea completului este necesară și nu este posibilă menținerea aceleiași compuneri, aceasta se poate realiza fără a afecta actele deja efectuate în proces, dar doar până la începerea dezbaterilor. Raportat strict la reglementarea din Codul de procedură penală, s-a apreciat că există "nemijlocire în sens larg", în sensul completului de judecată, ca organ judiciar și a efectuării actelor procesuale și procedurale direct, în fața acestuia, indiferent de componență, în ședințe succesive, și "nemijlocire în sens strict", cu respectarea aceleiași componente a completului de judecată, în timpul dezbaterilor (Volonciu, 1996, p. 132).

Dacă schimbarea intervine după începerea dezbaterilor, procesul trebuie reluat, pentru a respecta complet principiul continuității, urmând ca noul complet să participe la faza de dezbateri și la soluționarea cauzei. Astfel, acest principiu presupune ca dezbaterile să se desfășoare continuu, în fața aceleiași instanțe, pentru a le permite judecătorilor să asiste la această etapă a procesului și să-și formeze o opinie completă asupra întregului caz. Deliberarea și pronunțarea hotărârii trebuie să fie realizată de către judecătorii din complet care au fost prezenți în timpul dezbaterilor.

Nerespectarea acestui principiu atrage nulitatea absolută a hotărârii pronunțate de instanța care a suferit modificarea completului, conform art. 281 alin. 1 lit. a Cod

¹ Publicat în Monitorul Oficial nr. 1254 bis, din 27 decembrie 2022;

procedură penală. În acest sens, art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, în interpretarea dată în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, consacră și principiile continuității completului de judecată și al nemijlocirii, în hotărârile pronunțate împotriva României fiind analizate aceste aspecte referitor la legislația noastră procesual penală, din perspectiva asigurării conformității cu dreptul la un proces echitabil. Astfel, un prim aspect examinat este acela că art. 354 Cod procedură penală face referire explicit doar la etapa dezbaterilor¹, însă, în practica judiciară a fost adusă în discuție modalitatea în care sunt respectate cele două principii dacă schimbarea completului de judecată a avut loc înainte de faza dezbaterilor.

În ceea ce privește posibilitatea repunerii pe rol a unei cauze penale, Codul de procedură penală prevede expres situațiile: art. 395 alin. 1- în situația în care, pe parcursul deliberării, instanța consideră că anumite aspecte trebuie clarificate și impune reluarea cercetării sau a dezbaterilor; art. 395 alin. 2, când se aplică procedura comună- în situația în care **judecata s-a desfășurat conform prevederilor articolului 375 alin. 1 și 2, specifice procedurii simplificate, iar instanța apreciază că pentru soluționarea cauzei penale este necesară administrarea unor probe suplimentare, în afara înscrisurilor reglementate de art. 377 alin. 1-3; art. 394 alin. 5**, în cazul completului de divergență, atunci când membrii completului de judecată nu reușesc să ajungă la un acord prin majoritate sau unanimitate. În jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului privind România, au fost analizate cele două principii, al continuității completului de judecată și al nemijlocirii, așa cum sunt ele reglementate în Codul de procedură penală, fără a face distincția raportat la momentul la care intervine schimbarea completului de judecată. Relevante sunt cauza Beraru împotriva României², în cuprinsul căreia s-a constatat că "o modificare adusă compunerii instanței de judecată, ulterior audierii unui martor important ar trebui să determine în mod normal o nouă audiere a martorului respective" și cauza Cutean împotriva României³, în cuprinsul căreia s-a constatat, printre altele că "disponibilitatea transcrierilor declarațiilor nu poate compensa atingerea adusă principiului nemijlocirii administrării probelor".

După pronunțarea acestora, s-au adus modificări corespunzătoare Codului de procedură penală, în concordanță cu principiile ce reies din hotărârile susmentionate, referitoare la modul de soluționare a cauzelor în cadrul instanței de apel, în sensul readministrării declarațiilor pe care prima instanță și-a întemeiat soluția de achitare, conform art. 421 alin.1 pct. 2 lit. a Cod procedură penală, cu

¹ În acest sens în practica judiciară anterioară s-a apreciat că este lipsită de efecte juridice schimbarea completului de judecată în faza cercetării judecătorești, decizia 884/1975 a Tribunalului Suprem, RRD 2/1976, p. 69;

² Cauza Beraru împotriva României, publicată în Monitorul Oficial nr. 944 din 23.12.2014;

³ Cauza Cutean împotriva României, publicată în Monitorul Oficial nr.261 din 20.04.2015;

obligația ascultării inculpatului de instanța de control judiciar, când aceasta este posibilă, conform art. 421 alin. 4 Cod procedură penală.

Însă, în acest context, în practica judiciară au apărut discuții privind respectarea dreptului la un proces echitabil în ansamblul său, în cazul schimbării completului de judecată înaintea dezbaterilor, atât în cazul instanței de fond, cât și a instanței de apel, aplicarea acestuia putând determina refacerea actelor de procedură, cel puțin a celor relevante. Un al doilea aspect, este acela că reluarea fazei dezbaterilor sau a cercetării judecătorești duce inevitabil la prelungirea duratei de soluționare a cauzelor, astfel încât este necesară identificarea unor mecanisme de echilibrare. Art. 8 Cod procedură penală transpune principiul caracterului echitabil și a soluționării într-un termen rezonabil, reglementat în art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului. În ceea ce privește posibilitatea unui judecător care a participat la judecarea fondului cauzei penale să pronunțe hotărârea, chiar dacă, ulterior reținerii cauzei în pronunțare, acesta funcționează la altă instanță, la care a fost transferat, promovat, delegat sau detașat sau când a fost delegat la o instituție din afara sistemului judiciar, s-au configurat două orientări jurisprudențiale (fie repunerea pe rol a cauzelor, atribuirea acestora către alt complet de judecată și reluarea cercetării judecătorești; fie, ținând cont de prevederile articolului 395 alin.3 teza I din Codul de procedură civilă, judecătorul care a participat la judecată este în continuare obligat să se pronunțe, chiar dacă nu mai face parte din instanța respectivă, cu excepția situației în care, conform legii, și-a pierdut calitatea de judecător sau este suspendat; conform art. 2 alin.2 Cod de procedură civilă- aceste prevederi se aplică și în materie penală, întrucât Codul de procedură penală nu reglementează o astfel de situație și nici nu conține dispoziții contrare), ceea ce a dus la promovarea unui recurs în interesul legii, aflat în curs de soluționare¹.

Propunerea formulată de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție are în vedere argumente conform cărora "un judecător care a închis dezbaterile, rămânând în pronunțare cu privire la soluția asupra fondului acțiunii penale, este obligat să ia parte la deliberare, să redacteze și să pronunțe hotărârea în ipoteza în care, ulterior închiderii dezbaterilor, a fost transferat, delegat, detașat sau, după caz, a promovat efectiv la instanța superioară, deși nu mai este judecător al instanței respective". S-a apreciat că în această modalitate ar fi de natură să respecte atât dreptul la un proces echitabil sub aspectul duratei rezonabile a procedurilor judiciare, cât și principiul bunei administrări a justiției.

¹ [sesizare-RIL-dos.760-1-2025.pdf](https://www.scj.ro/sesizare-RIL-dos.760-1-2025.pdf);www.scj.ro;

4. Concluzii

Plecând de la necesitatea de a circumscrie modificările legislative aduse principiilor nemijlocirii și al continuității, se constată că realitatea ultimilor ani, a confirmat că jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului a fost de natură a determina intervenții ale legiuitorului sau interpretări conforme cu respectarea acesteia. Verificarea perspectivei legiuitorului român, a modului cum acesta a înțeles să transpună cele două principii, confirmă faptul că a răspuns în parte criticilor, în special în ceea ce privește procedura în fața instanței de apel, stabilind care este modalitatea de readministrare a probatoriului. În mod evident, aplicând principiul nemijlocirii și principiul continuității, corelat cu celelalte principii care guvernează faza de judecată, trebuie respectat dreptul la un proces echitabil, în ansamblul său, cu identificarea unor mecanisme care să asigure și soluționarea cauzei într-un termen rezonabil.

5. Bibliography

Dongoroz, V., Kahane, S., Antoniu, G., Bulai, C., Iliescu, N., & Stănoiu, R. (1976). *Explicații teoretice ale Codului de procedură penală roman/Theoretical explanations of the Romanian Criminal Procedure Code*. Bucharest: Editura Academiei RSR.

Theodoru, G. (2007). *Tratat de drept procesual penal/Criminal Procedure Law Treaty*. Bucharest: Hamangiu.

Udroiu, M. (2018). *Procedură penală. Partea specială/Criminal procedure. Special part*. Bucharest: C.H. Beck.

Volonciu, N. (1996). *Tratat de procedură penală/Treatise on Criminal Procedure, Vol. II*. Bucharest: Paideia.